

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Figurálního sochařství a medaile
/ škola Vojtěcha Míči
Akademický rok 2019–2020

Dagmar Kropáčová Morová
Otisk

Oponentský posudek

Jako téma své diplomové práce si Dagmar Kropáčová Morová zvolila otisk. Otisk už dávno patří k etablovaným postupům umělců, kteří se zejména v druhé polovině 20. století zbavovali subjektivity autorského rukopisu, výtvarné stylizace. Nechtěli ani tvar odebíráním vydobývat z materiálu, ani ho modelovat, ale nechtěli ani malovat tradičně štětcem. Přes drobnost svých výsledných artefaktů i zde sehrál významnou roli Marcel Duchamp erotickými miniaturami z padesátých let – *Not a Shoe, Female Fig Leaf, Dart Object* a *Wedge of Chastity*. Kombinací kresby a odlitku fragmentu vlastní tváře ale vytvořil v létě 1959 také svůj pozoruhodný autoportrét z profilu – *With my tongue in my cheek*. V podobě otisků „živých štětců“ – nahých modelek realizoval Yves Klein na přelomu padesátých a šedesátých let rozměrné obrazové antropomorfie. Sochař George Segal navázal na Duchampovo radikální gesto a v šedesátých letech se obrátil od detailu k celku a začal pracovat na rozsáhlé a slavné sérii sádrových odlitků postav, které instaloval do reálných prostředí. Objekt se stal indexem těla.

Tato svobodná gesta otevřela novou možnost pro konceptualizaci tvůrčího procesu. I v českém prostředí se objevili umělci, pro které už v šedesátých let otisk znamenal výrazný podnět, a to jak v sochařské tvorbě, tak v malbě. Eva Kmentová nejprve vytvořila sérii abstraktních brutalistních otisků, ale už asi od roku 1965 ji více přitahoval otisk vlastní intimity – rtů, prstů, čela, dlaní, pupíku. Otiskovala ale i předměty, které pro ni měly osobní význam, ale především – odhodlala se otisknout se celá, vstoupit do hmoty a zanechat svůj negativ uvnitř sádrového objemu *lidského vejce*. Sádrový objekt určený gravitací formující sádro tekoucí a tuhnoucí v pružném předmětu představoval další možnost, jak se vyhnout subjektivitě formálního řešení, a stal se zásadním pro Marii Bartuszovou. Otisk vlastního těla využil v drásavě existenciálních obrazech v šedesátých letech v českém prostředí Rudolf Němec.

Bylo by snadné shrnout umělce, kteří po Duchampovi, Kleinovi a Segalovi pracovali s otiskem, jako svého druhu eklektiky. Otisk je ale zároveň prastarou součástí lidské tvořivosti. Najdeme ho v nejstarších památkách lidské kultury, a najdeme ho i v tvorbě současných umělců. Je jistě namístě tázat se vždy znovu, co tvůrce sledoval, co ho vedlo

k otiskování lidského těla, proč hledal tuto posunutou podobu reality jako výrazově silnější možnost než možnost, kterou nabízí tradiční výtvarné postupy.

Z tohoto úhlu je tedy možné posuzovat i diplomový projekt Dagmar Kropáčové Morové. Její vztah k otisku, zejména u soch v životní velikosti, je v podstatě dvojznačný, resp. vzniká v procesu tvorby. Základem je klasická modelovaná socha, ta je ale následně podrobena transformaci, která původní skutečnost deformuje a vzdaluje původní konkrétní předloze. Skutečnost se stává materiálem, východiskem pro vytvoření kadlubu, formy pro novou, formátem i tvarem posunutou verzi. Popis mizí a vzniká zcizený otisk. Tímto způsobem lze postupovat dál, i nový otisk se může stát pomůckou pro další kadlub, pro další deformaci, pro další odvrát od tvarové jistoty a odkazu k realitě.

Podobně autorka postupuje i v sérii na stěně instalovaných hlav, někdy dokončených, jindy fragmentárních anebo takřka nečitelných. I zde pracuje s otiskem, využívá kadluby sňaté z předchozích modelovaných portrétů, a vytváří zvláštní dav mlčenlivých shlukujících se stínů. Že i tentokrát byla skutečnost východiskem, dokládají kresby i trosky prázdných forem – odpadu předchozích modelovaných tváří, které se hromadí na zemi.

Co tedy autorka svojí prací sleduje? V textu, který je součástí její diplomové práce, se odvolává na Aristotela. Ten hovoří o paměťových stopách, jimiž se postupně zaplňuje rozum, a které se tak stávají základem individuální zkušenosti. Dagmar hledá zjevně mezeru mezi skutečností a tvarem, která jí umožňuje odpoutat se od popisnosti a uvolňuje vzpomínku. Rozostřené stopy paměti posouvá a vnímá jako cennou součást svého vztahu ke světu. Zajímavé a logické je, že se v této tvorbě nevzdává tělesnosti, naopak z ní vychází. V ní hledá intenzitu svého výrazu. k

Autorka se v tuto chvíli přiklání ke klasické koncepci figurální sochy. Konceptuální práce s modelem (vrstvený otisk) ve spojení s jeho soustředěným vnímáním jí umožnila najít si pro sebe v rámci figurální tvorby prostor, jak se s figurou velkoryse vypořádat. Diplomová práce působí soustředěným dojmem, a jistě je třeba zdůraznit i to, že autorka zvládla technologicky náročné zadání s cílevědomostí, kterou ji přeji i do další tvorby.

Diplomovou práci Dagmar Kropáčové Morové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji stupněm výborně.